

Siyensya ug Paglalang

Siyensya ug Paglalang

"Sa sinugdan gimugna sa Dios ang langit ug ang yuta."
Genesis 1:1

Ang mga siyentipiko nagpadayon sa pagkat-on sa kadak-on ug kakomplikado sa uniberso. Daghan kanila ang walay duhaduha nga miangkong nga samtang mas ilang gisusi kini, mas napuno sila sa pagtuo nga ang labaw nga intelihenteng Magbubuhay ang responsable sa tanang kadungganan niini. Kini klaro na daan kang Propeta David, nga misulat, "Ang langit nagpahayag sa himaya sa Dios; ug ang kalangitan nagpamatuod sa buhat sa Iyang mga kamot. Ang adlaw-adlaw nagpadayag sa maong pahayag, ug ang gabii-gabii nagpaila sa kahibalo." Salmo 19:1,2

Gisaad kanato sa Propeta Isaias nga ang Dios "nagmugna sa yuta . . . wala niya kini gimugna nga walay pulos, gimugna niya kini aron kini puy-an." (Isaias 45:18). Klaro kaayo, gimugna sa Dios ang yuta aron kini puy-an. Ang rekord sa Genesis sa paglalang nagpadayag nga ang pangunang pumoluyo sa yuta mao ang tawo.

Sa paglalang sa atong unang mga ginikanan, miingon ang Dios kanila, "Magbunga kamo, ug magpadaghan, ug pun-a [Hebreo, pun-a] ang yuta, ug ilupig kini: ug maggagahum kamo ibabaw sa mga isda sa dagat, ug ibabaw sa mga langgam sa kahanginan, ug ibabaw sa tanang buhing butang nga nagalihok sa yuta." (Genesis 1:28). Apan aron hingpit nga madawat kini

nga panulondon, gikinahanglan nga mapamatud-an sa tawo ang iyang pagkamaunongon sa balaod sa Dios. Napakyas si Adan niini ug napailawom siya sa paghukom sa kamatayon.

Dili kini nagpasabot nga napakyas ang katuyoan sa Dios. Ang Bibliya nagpadayag nga, pinaagi kang Cristo, ang Dios naghatag og k nga pagluwas alang sa nahulog nga tawo. "Kay ingon nga sa Adan nangamatay ang tanan, ingon usab sa Cristo buhion ang tanan." (1 Corinto 15:22). Ang tawo bawi-on gikan sa iyang pagsuway ug hatagan og kahigayunan nga mapamatud-an nga takus sa pagpuyo sa katingalahang panimalay nga giandam sa Iyang Naghimo kaniya. Ang yuta mapuy-an pag-ayo, dili sa usa ka nagkamatay nga kaliwatan, kondili sa usa ka kaliwatan nga nabalik sa hingpit nga kinabuhi, ug napalig-on batok sa sala pinaagi sa kahibalo tungod sa kasinatian sa makalilisang nga sangputanan sa pagsuway.

Kini nga dakong proyekto sa pag-uli sa patay ug nagkamatay nga lahi sa tawo gihulagway sa Bibliya pinaagi sa pulong nga "pagkabanhaw." Gitawag usab kini ni Pedro nga "panahon sa pag-uli," nga matud niya gisulti sa balaan nga mga propeta sa Dios sukad sa sinugdan sa kalibutan. (Buhat 3:20,21). Sama sa paghisgot sa unang mga kapitulo sa Bibliya sa mga sukaranan nga kamatuoran mahitungod sa paglalang ug pagkahulog sa tawo, ingon usab, ang nahibilin nga bahin sa Bibliya nagpadayag sa plano sa Magbubuhat alang sa pagpanumbalik sa mga iyang gimugna aron maghari sa yuta.

Kinahanglan nga mapalig-on niini ang atong pagtuo sa Bibliya ingon nga pahibalo sa plano sa Dios alang kanato, sa diha nga masabtan nato kung unsa ka tukma ang paghulagway niini sa daghang hinungdanong kamatuoran mahitungod sa yuta. Pananglitan, nagtuo ang mga karaang tawo nga patag ang yuta, apan napamatud-an na karon nga bilog ang yuta. Kining kamatuoran gitumong sa Bibliya 3,000 ka tuig na ang milabay. Sa Basahon ni Isaias, mabasa nato ang "lukop sa yuta." Isaias 40:22

Ang mga karaang pantas sa India nagtudlo nga ang yuta gisuportahan sa likod sa usa ka elepante nga nagtindog sa ibabaw sa usa ka pawikan. Ang mga Griyego nailhan sa ilang dakong kinaadman, apan ang labing maayong teyorya nga ilang nadiskobre mao k , nga ang yuta nagpahuway sa likod ni Atlas. Ang Bibliya nagpahayag sa kamatuoran bahin niini nga punto sa dugay na kaayo nga panahon sa wala pa kini nadiskobre sa kinaadman sa tawo. Ang Propeta Job miingon mahitungod sa Magbubuhath, "Gipalapad niya ang amihanan ibabaw sa walay sulod nga luna ug gibitay ang yuta sa walay bisan unsa." Job 26:7

MGA PUNDASYON SA YUTA

Nangutana ang Magbubuhath kang Job, "Ain ka diha sa dihang akong gitukod ang mga pundasyon sa yuta? Ipahayag, kon aduna kay pagsabot." Ug usab, "Unsa ang nagbarug sa iyang mga basihan, ug kinsa ang nagbutang sa iyang pangunang bato?" (Job 38:4,6). Sa kahayag sa mga kamatuoran sa heolohiya nga napamatud-an na karon, daw kining mga pangutana

nagtumong sa tin-aw nga mga kinaiya sa pagkahimo sa yuta. Ang puloy-anan sa tawo adunay "mga basihanan" nga lig-on nga natukod sa gituohan nga usa ka solidong masa sa nickel-iron nga substansiya nga nagporma sa sentro nga kasingkasing sa yuta.

Ang "pangunang bato" sa yuta susama sa 'pangunang bato' sa usa ka piramide, gawas lang nga imbis nga naa kini sa ibabaw, naa kini sa tunga. Busa, ang tibuok gibug-aton sa yuta nagpugos paubos sa iyang sentral nga kasingkasing. Sa "The Making of the Earth" (Encyclopedia of Modern Knowledge, mga panid 192, 193), gihisgutan ni Propesor J. W. Gregory ang pito ka dagkong pundasyon nga nagsuporta sa ibabaw nga balat sa yuta. Anaa kini sa North ug South America, Asia, Africa, Australia, ug duha sa Europa.

Samtang ang mga dagat adunay dakong gibug-aton ug lig-on nga gisuportahan sa salog nga bug-at nga basaltic nga materyal, ang Ginoo naghatag og dugang suporta alang sa mga kontinente sa . Dili katingad-an nga ang salmista misulat mahitungod sa Magbubuhat, "Gipahimutang niya ang kalibutan sa iyang basihanan aron kini dili gayud matandog." Salmo 104:5

MGA SUKOD

Nangutana ang Dios kang Job og laing importante nga pangutana mahitungod sa yuta: "Kinsa may nagtukod sa mga sukod niini, kon kabalo ka? o kinsa may nagtapad sa pisi niini?" (Job 38:5). Importante kaayo ang mga sukod alang sa usa ka arkitekto sa pagdesinyo sa usa ka bilding. Dili lang nga ang bilding mismo kinahanglan adunay husto nga sukod, kondili

kinahanglan usab kini nga may kalabutan sa mga butang ug kahimtang sa palibot.

Busa, mao kini ang nahitabo sa pagdesinyo sa yuta. Ang Dakong Arkitekto mipili og mga sukod nga angay sa tanang paagi alang sa katuyoan sa iyang disenyo. Ang diyametro sa yuta mga 8,000 ka milya. Ang kahinungdanon niining sukod masabtan lamang kon ikumpara kini sa mas gamay nga gidak-on sa bulan, ug sa mas dagkong gidak-on sa Jupiter ug Saturn.

Ang mga dagat sa kalibutan, gituohan, resulta sa singaw sa tubig nga gipagawas sa sayong hugna sa pagkahimo sa kalibutan sa dihang kini usa ka init nga masa. Busa, ang diyametro sa kalibutan maoy magtino sa kadaghanon niining singaw base sa sukod sa iyang nawong. Sa kaso sa bulan, tungod kay mas gamay kini, ang kadaghanon sa tubig nga resulta sa mga gas niini gamay kaayo nga hingpit kini nga namala samtang nangabugnaw ang bulan, nga nagresulta nga walay tubig sa bulan. Ang mga siyentista nagsulti kanato, sa laing bahin, nga ang mga planeta nga kadako sa Jupiter ug Saturn nagpagawas og daghang kantidad sa singaw sa tubig nga ang ilang mga yutang masa hingpit nga nalubong sa ilawom sa dagkong giladmon sa tubig o yelo. Kung ang yuta mahimong puy-anan sa tawo, kinahanglan kini husto ang gidak-on, ug ang banal nga Arkitekto nakahibalo kung unsa ang gikinahanglan nga sukod.

Usab, ang gilay-on gikan sa adlaw kinahanglan husto aron ang yuta matarong ang kainit apan dili sobra kainit. Ang adlaw mga 93 milyones ka milya ang gilay-on gikan sa yuta. Gisulti sa mga siyentista nga kung

ang adlaw ibalhin paingon sa 120 milyones ka milya ang gilay-on, magkatugnaw kitang tanan hangtod mamatay. O, kung ang adlaw dad-on sa sulod sa 60 milyones ka milya gikan sa yuta, masunog kitang tanan hangtod mamatay; nga bisan ang mga tanom madaut sa kainit.

Unsa ka makahuluganon ang mga pangutana nga gipangutana sa Magbubuhat kang Job - "Kinsa ang nagtakda sa mga sukod niini, kung nahibalo ka? o kinsa ang nagtanyag sa pisi niini?" Dili kini mga walay pulos nga pangutana. Gihimo kini sa Magbubuhat aron ipadayag ang iyang kinaadman ug gugma sa paghatag niining katingalahang puloy-anan para sa katawhan.

UNSAY GIPUGA

Ang Bibliya wala magpatin-aw kung giunsa sa Dios paghimo sa iyang paglalang. Ang Bibliya yano lang nag-ingon nga "Gihimo sa Dios ang langit ug ang yuta." Bisan pa, kasagaran gisugyot sa mga siyentista nga bisan unsa pa ang gigiklanan sa materyal nga naglangkob sa yuta, aduna'y panahon nga ang nawong niini usa ka init kaayo nga natunaw nga masa, nga hinay-hinay nga nangabugnaw hangtod sa karon.

Sa kinatibuk-an gihulagway kini sa Bibliya pinaagi sa yano nga pahayag nga ang yuta "walay porma, ug walay sulod," , nga nagpasabot nga walay porma. (Genesis 1:2). Gikan niining panahona, sa dihang ang yuta dili pa angay puy-an, naghisgot ang unang kapitulo sa Genesis. Kini nga talaan sa Paglalang nagtumong sa unom ka hugna, adlaw, o mga yugto sa

kalamboan aron madala ang yuta sa karon nga mapuy-an nga kahimtang.

PAGHIMO

Nadiskubre sa mga heologo kini nga han-ay nga pag-uswag, ug bisan tuod wala sila maghimo sa parehas nga gidaghanon sa mga bahin sa panahon sama sa sa Genesis, ang ilang mga nadiskubre bahin sa unsay nahitabo atol sa nagkalain-laing hugna sa pag-uswag katingalahang nagtugma sa Genesis. Gihatag sa mga siyentista kanato ang upat ka nag-unang panahon, nga ilang gibahin pa sa mas mubo nga mga yugto.

Dili na kinahanglan nga istrikto kaayo sa pag-ila sa pagkahiuyon tali sa mga yugto nga gitakda sa mga siyentipiko ug sa "mga adlaw" sa Genesis. Sa katapusan, ang rekord sa Bibliya kung giunsa pag-andam ang kalibutan aron masuportahan ang kinabuhi gisaysay sa katorse ka mubo nga bersikulo, samtang hapit dili na mabilang ang mga bolyum nga gisulat sa mga siyentipiko bahin niining gamhanang buhat. Ang unom ka kinatibuk-ang bahin mao lang tingali ang tanan nga giisip sa Magbubuhat nga gikinahanglan ipahibalo aron hatagan ang iyang matinahuron nga katawhan sa impormasyon nga gikinahanglan aron mapadayon ang ilang pagtuo.

ANG UNANG ADLAW

Sa sinugdanan sa unang "adlaw" ang Espiritu sa Dios - ang iyang gamhanang gahum - "nagalihok ibabaw sa nawong sa mga katubigan." (Genesis 1:2). Ang Hebreohanon nga pulong nga gihubad dinhi nga

"moved" nagpasabot og pag-inkubar, sama sa langgam nga nag-inkubar sa iyang salag. Sama sa atong nahibaw-an, adunay daghang hugna sa proseso sa pag-inkubar sa langgam. Mangolekta og mga sanga aron buhaton ang salag. Kini pun-on og sagbot o ubang humok nga materyal, ug sa katapusan pun-on pa gyud og humok nga balhibo aron komportable ang mga sisiw. Unya, pagbutang sa mga itlog ug pagpainit niini hangtod mausbong ang mga sisiw.

Sa kinatibuk-an, kini usa ka angay nga ilustrasyon kung giunsa sa Espiritu, o gahum, sa Magbubuhat ang pag-atiman sa ibabaw sa mga katubigan sa yuta, aron sa ulahi mahimong andam ang usa ka puloy-anan para sa daghang binuhat nga iyang gihunahuna para sa yuta, ug labi na para sa tawo. Nagsugod kana nga pagtabon sa sinugdanan sa unang adlaw, sa dihang "ngitngit ang nahilabut sa nawong sa kalawoman," ug nagpadayon hangtod ang tawo, lalaki ug babaye, gihimo sa Iyang hulagway sa katapusan sa ika-unom nga "adlaw." Genesis 1:2,27-31

Sa dihang ang espiritu sa Dios nagsugod sa pagtabon sa ibabaw sa mga tubig, "ngitngit ang nawong sa kalawoman." Tungod kay kini nahitabo sa wala pa ang panahon nga gibahin ang yuta ug tubig, ang nawong sa yuta usa ka halapad nga kadagatan. Nangutana si Dios kang Job, "Kinsa ang nagpugong sa dagat pinaagi sa mga pultahan, sa dihang kini mibuto, ingon nga kini migawas gikan sa sabakan? Sa dihang akong gihimo ang panganod nga bado niini, ug ang lapyahan nga kangitngit nga panakip niini?" Job 38:8,9

Ang pangutana sa Dios mahimong mosugyot sa paagi nga nahimo ang dagat. Nagkasinabot ang mga siyentista nga samtang nangabugnaw ang masa sa yuta, usa ka lig-on nga panit ang naporma sa gawas. Sulod sa pipila ka panahon, kini nga panit nagpabilin nga nakulong ang mainit nga mga gas, o, sama sa gisugyot sa pangutana sa Dios, "gisirad-an . . . pinaagi sa mga pultahan." Apan ang gipugngan nga gas mitigom og dako kaayong presyur ug "nibuto" pinaagi sa dili mabilang nga gagmay nga krater, nga mikaylap sa nawong sa yuta, unya nangabugnaw, nangatipon ug nahulog sa init nga nawong sa yuta. Busa, ang dagat "natawo," nga gipahulagway sa Dios sama sa paggawas gikan sa sabakan.

Miingon ang Magbubuhat, "Magkabulag ang kahayag," ug tungod niining sugoa "nagkabulag ang kahayag." (Genesis 1:3). Klaro nga napamatud-an sa mga siyentista nga ang adlaw gimugna sa taas nga panahon sa wala pa ang yuta, ug lagmit kini ang kahayag nga gitumong sa sugo sa Magbubuhat, bisan pa nga wala kini nakalusot sa mga panganod sa singaw ug gas nga naglibot sa yuta uban sa parehas nga kahayag sama sa ulahi.

Genesis 1:4,5: "Gibulag sa Dios ang kahayag gikan sa kangitngit. Ug gitawag sa Dios ang kahayag nga Adlaw, ug ang kangitngit gitawag niya nga Gabii." Ang yuta mismo ang nagbuhat sa pagbulag tali sa kangitngit ug sa kahayag. Ang bahin sa yuta nga nag-atubang sa adlaw mao ang kahayag, kon itandi sa kangitngit sa pikas bahin sa kalibutan.

DILI KWARENTAY-DOS KA ORAS

Samtang ang kahayag sa adlaw nagsugod og hinay-hinay nga pagsulod sa daghang panganod sa singaw nga naglibot sa yuta, natapos ang unang yugto sa pagtabon sa Diyos sa ibabaw sa kalibutan. Ang rekord nag-ingon, "Ang gabii ug ang buntag mao ang unang adlaw." (Genesis 1:5). Ang uban nalimbong tungod sa pulong nga "adlaw" nga gigamit niining pahayag. Kini usa ka hubad sa Hebreohanon nga pulong nga "yowm." Bisan pa man kasagaran sa Daan nga Tugon kini nga pulong gigamit alang sa literal nga adlaw nga napulo'g duha o baynte-kuwatro ka oras, ang mga balaan nga manunulat wala kini gipugngan sa ingon nga paggamit.

Sa Exodo 13:10, Levitico 25:29, Numero 9:22, ug sa ubang mga lugar, ang maong Hebreohanon nga pulong gihubad nga " " o "tuig." Sa Genesis 40:4 ug Josue 24:7 gihubad kini nga "panahon." Sa Genesis 4:3 ug 26:8, ug sa daghang uban pang mga lugar, ang "yowm" gihubad nga "panahon." Kining mga reperensya klarong nagpaila nga ang kahulugan niining Hebreohanon nga pulong dili limitado sa usa ka adlaw nga baynte-kuwatro ka oras.

Labaw pa, kasagaran gamiton sa Bibliya ang pulong nga "adlaw" sa mas lapad nga kahulugan. Ang kapatan ka tuig nga gigugol sa mga Israelita sa kamingawan gitawag nga "ang adlaw sa tukso sa kamingawan." (Salmo 95:8). Gitumong ni Isaias ang panahon sa gingharian ni Cristo dinhi sa yuta ingon usa ka "adlaw." (Isaias 11:10). Ug sa Genesis 2:4 ang

tibuok panahon sa paglalang mao ang "adlaw nga gihimo sa Ginoo nga Dios ang yuta ug ang langit."

Klaro, busa, nga ang Hebreohanon nga pulong nga "yowm" nagpasabot lang sa usa ka panahon, panahona, o yugto diin mahitabo ang pipila ka mga panghitabo, o diin nahuman ang usa ka partikular nga buhat.

Basaha nato nga "ang gabii ug ang buntag mao ang unang adlaw." Ang Hebreohanon nga pulong nga gihubad dinhi nga "gabii" literal nga nagpasabot og "pagkagabii," o "kawad-on sa kahayag." Ang klarong gustong ipasabot sa Banal nga Awtor mao nga ang matag yugto sa paglalang adunay malabo ug ngitngit nga sinugdanan, ug ang pagtapos sa buhat sa matag kapanahonan usa ka buntag sa kahayag. Tinud-anay gayud nga nagsugod sa kangitngit ang unang "adlaw", ug natapos sa balaang sugo nga, "Magkausab ana og kahayag."

IKADUHANDANG ADLAW

Sa ikaduhang malalang panahon naporma ang atmospera sa yuta. "Ug miingon ang Dios, Himua nga adunay usa ka lig-on nga kalapad sa taliwala sa mga tubig, ug pagbulag-a ang tubig gikan sa tubig." (Genesis 1:6). Kini nga pagbulag sa mga tubig pinaagi sa "kalapad" nagpasabot nga ang kadaghanan sa tubig nagpabilin sa yuta, samtang usa ka dakong kantidad sa singaw sa tubig gipahiluna sa atmospera.

Ang mga siyentista nagsulti kanato nga ang nahabilin nga mga gas nga gikan sa init nga yuta, kadaghanan

niini nagkondensar aron makahimo og dagat nga nagbukal nga tubig, karon gigamit aron buhaton ang atmospera. Apan kini nga mga gas kinahanglan i-adjust sa diwata nga kinaadman aron mahatag gayud ang husto nga kantidad sa oksiheno nga gikinahanglan sa daghang mga buhing binuhat sa yuta nga sa ulahi pagahimoon.

Nagsulat si Propeta Isaias, Siya "nagpalapad sa kalangitan sama sa usa ka kurtina, ug naglatag niini sama sa usa ka tolda nga puy-an." (Isaias 40:22). Kaanyag sa paagi sa paghulagway sa kalapad sa atmospera nga naglibot sa yuta!

Ang atmospera sa kalibutan hinungdanon kaayo sa kinabuhi, dili lang tungod sa oksiheno nga gihatag niini alang sa tanang nagaginhawa nga binuhat, apan usab tungod kay nagtugot kini sa sirkulasyon sa tubig nga naghatag sa kalibutan og tubig. Ang adlaw nagahimo sa tubig sa kadagatan nga singaw, kini gipataas ngadto sa atmospera, ug kini motagak sa kalibutan ingon ulan o niebe. Nangutana ang Dios kang Job, "Kinsa ang nagpabug-os sa ulan sa walay tawo nga yuta, sa kamingawan diin walay nagpuyo? Kinsa ang nagpadala sa ulan aron matagbaw ang uga nga yuta ug magturok ang malumo nga sagbot? Aduna bay amahan ang ulan? Kinsa ang nanganak sa hamog?" Job 38:26-29

Ang atmospera nagkupot og bilyon-bilyong tonelada nga tubig nga naglutaw, andam nga "ibubo" sa yuta. Unsa ka katingalahang sistema sa pagdidilig! Giunsa kini pagpadayag sa kinaadman sa diyosnong Arkitekto! Ug unsa kini kasimple nga gihulagway -

Gihimo sa Dios ang kalangitan ug gibulag ang mga tubig nga naa sa ilawom sa kalangitan gikan sa mga tubig nga naa sa ibabaw sa kalangitan: ug nahitabo kini. Ug gitawag sa Dios ang kalangitan nga Langit." (Genesis 1:7,8). Ang Hebreohanon nga pulong nga gihubad dinhi nga "langit" mao usab kana nga gihubad nga "hangin." Busa husto usab nga isulti nga gitawag sa Dios ang "kalibugan" nga hangin.

Sa pagkahuman sa paghimo sa atmospera sa yuta, natapos na kana nga kapanahonan. "Ug nahuman ang gabii ug ang buntag: ang ikaduhang adlaw." Genesis 1:8

IKATULONG ADLAW

Sa ikatulong "adlaw" o kapanahonan, mitungha ang mga yutang nawong sa kalibutan. "Miingon ang Dios, Tipuna sa usa ka dapit ang mga tubig nga anaa ilawom sa langit [o hangin], ug pasagdi nga magpakita ang uga nga yuta: ug nahimo man ingon niini. Ug gitawag sa Dios ang uga nga yuta nga Yuta; ug ang pagtigom sa mga tubig gitawag Niya nga mga dagat: ug nakita sa Dios nga maayo kini." Genesis 1:9,10

Ang Awit 8:29 nagaingon nga ang Ginoo "naghatag sa dagat sa Iyang sugo, aron ang mga tubig dili molapas sa Iyang sugo: sa dihang Iyang gitukod ang mga basihan sa yuta." Gisultihan kita nga kung ang tanang masa sa kontinente sa yuta ipapatag, ang tibuok nawong sa yuta ilawom sa dagat mga usa hangtod duha ka milya . Morag mao kini ang kahimtang sa wala pa ang ikatulong adlaw sa paglalang.

Pinaagi sa balaang sugo, ug ilawom sa kontrol sa gahum sa Dios, misugod ang pag-alsa sa nawong sa yuta nga sa panahona usa pa ka medyo humok nga balat, nga nagpahilalom sa salog sa dagat, ug nagpaalsa sa atong mga kontinente. Sama sa gipadayag sa Job, "Hangtud niini ug dili na ka molapas; dinhi mohunong ang imong mapahitas-on nga mga balud!" Job 38:10,11

"Nagtukod ka ug utlanan nga dili nila malapas; nga dili na sila mobalik sa pagtabon sa yuta [sama sa orihinal nga gibuhat sa mga dagat]." (Salmo 104:9). Usab, sa ikatulong panahon sa paglalang miingon ang Dios, "Pasagdi nga magbunga ang yuta ug sagbot, ang tanom nga magbunga ug liso, . . . sumala sa matag-usa ka klase, nga ang liso niini anaa sa sulod niini, sa ibabaw sa yuta: ug nahimo man ingon-ana." (Genesis 1:11). Busa, gihulagway dinhi ang pinakaunang mga porma sa tanom.

Samtang ang Hebreohanon nga pulong nga gihubad dinhi nga "daut" gigamit unya alang sa literal nga daut, sa hitsura niini nga teksto gigamit kini aron ilarawan ang mas kinatibuk-ang porma sa malumo nga tanom. Ang ubang bersyon sa Bibliya naghubad niini nga "tanom."

Ang ikatulong yugto sa paglalang naglangkob sa gitawag sa mga siyentista nga Carboniferous ug sayong Permian nga mga Panahon. Niining panahona, ang sagol-sagol nga tanom nga mitubo ug nahimong tinuod nga kalasangan mao ang naghatag sa materyal para sa mga deposito sa uling sa yuta.

Atong hunongon dinhi aron timan-an ang lawom nga kahulugan sa hugpong nga "sumala sa iyang matang." Mao kini ang paagi sa Ginoo sa pagsulti nga ang tanang matang sa kinabuhi pikas, nga wal y pag-evolve gikan sa usa ngadto sa lain. Adunay daghang mga klase sa matag espesye. Pananglitan, daghan ang klase sa rosas ug iro, apan tanan sila rosas ug iro. Si Darwin mismo, sa iyang Origin of the Species, naghimo niining matinud-anong pag-angkon: "Bisan pa sa tanang paningkamot sa mga sinanay nga tig-oberba, wala'y bisan usa ka rekord sa pagbag-o sa usa ka espesye ngadto sa lain."

Mahitungod sa mas hataas nga porma sa kinabuhi sa tanom nga nailhan karon, gireport nga miingon si Mr. Darwin sa usa ka sulat kang Sir Joseph Hooker, "Ang paspas nga pag-uswag sa tanang mas hataas nga tanom sulod sa bag-ohay nga heolohikal nga panahon, kutob sa atong paghukom, usa ka 'abominable mystery.'" (The Evolution of Plants, panid 42, Dr. D. H. Scott, M.A., L.L.D.). Kini usa ka "abominable" nga misteryo para kang Darwin tungod lang kay kini usa ka pagdumili sa iyang teyorya sa ebolusyon.

Ang mga siyentista sa kasagaran dili pa andam nga biyaan ang ilang teyorya sa ebolusyon, apan ilang giangkon nga kutob sa mga heolohikal nga rekord nga makita sa mga bato, adunay dili masabtan nga mga kal-ang sa tibuok linya, gikan sa labing ubos nga porma sa kinabuhi sa tanom ug hayop hangtod sa labing taas. Sa laing pagkasulti, daghan ang "nawala nga mga anlong," nga gawason nga giangkon sa mga bantugang siyentista sama nila Wells, Huxley, Dana,

ug uban pa. Ang uban nga mga siyentista naghisgot sa "paspas nga pagbalhin," ug "diskontinwidad," nga nagpasabot nga walay ebidensya nga ang usa ka espesye nahimong lain.

Gikilala nila Wells ug Huxley ang mga kalisdanan. Bisan pa niana, mipadayon sila base sa puro hunahuna lang, aron makahimo og "tampas," nga ilang giangkon nga kini "panahuron" ug "huna-huna ra." Gitagna sa mga heologo nga kining spekulatibong tulay misakop sa usa ka kal-ang sa panahon nga dili moubos sa 500 ka milyon ka tuig. Ang dili maayo nga bahin niini mao nga ang ordinaryong mambabasa sa mga buhat niining mga bantugang tawo dili makahibalo sa kalainan tali sa ilang gipamatud-an nga mga kamatuoran pinaagi sa rekord sa mga bato, ug sa ilang spekulatibong mga tulay.

Mahimo natong isumada kining mga hunahuna pinaagi sa usa ka panultihon gikan sa Pranses nga propesor, E. Perrier, nga makita sa panid 75 sa iyang libro, "Ang Yuta Sa wala pa ang Kasaysayan." Nagsulat siya: "Ang medyo kalit nga pagpakita sa daghang mga organikong porma usahay giisip nga ebidensya batok sa teorya sa ebolusyon. Pag-usab, napamatud-an nga kalit lang nga mitungha ang bag-ong flora ug fauna sa pipila ka heolohikal nga strata human sa hingpit nga pagkawala sa mga daan nga gipreserbar sa mga strata nga dayon nga miuna." Kini, matod ni Perrier, giisip nga "usa ka dili matubag nga argumento pabor sa independyenteng paglalang."

ANG IKAPUPAT NGA ADLAW

Ang ika-upat nga "adlaw" naglakip sa adlaw, bulan ug mga bitoon. Ang teksto nag-ingon, "Miingon ang Dios, Maghimo og mga suga sa kalibutan sa langit aron pagbulag sa adlaw gikan sa gabii; ug aron kini mahimong mga timaan, ug alang sa mga panahon, ug alang sa mga adlaw, ug mga tuig . . . Gihimo sa Dios ang duha ka dagkong suga; ang mas dako nga suga aron maghari sa adlaw, ug ang mas gamay nga suga aron maghari sa gabii: gihimo usab niya ang mga bitoon." Genesis 1:14-16

Ang ordinaryong magbabasa dali ra makakuha og impresyon gikan sa rekord nga niining panahona gihimo ang adlaw ug bulan, apan dili kini tinuod. Ang adlaw ug bulan gihimo "sa sinugdanan" sa dihang "Ginoo nagmugna sa langit ug yuta." Kabahin sila sa "langit." Genesis 1:1

Ang Hebreohanon nga pulong nga gihubad dinhi nga "gibuhat" adunay mas lapad nga kahulugan ug gamit kaysa niini. Gihubad kini nga "gitahasan" sa Salmo 104:19. Ang Dios "nagtudlo sa bulan alang sa mga panahon: ang adlaw nakahibalo sa iyang pagsalop." Ang buhat sa Dios sa ika-upat ka adlaw dili ang paglalang sa adlaw ug bulan kondili ang pagtudlo kanila "aron maghari sa adlaw ug sa gabii," ug aron kini magamit alang sa "mga timaan, ug alang sa mga panahon, ug alang sa mga adlaw, ug mga tuig."

Sama sa atong nahisgutan kaniadto, mao ang kahayag sa adlaw nga hinay-hinay nga misulod sa bandang naglibot nga kangitngit nga naglibot sa yuta

sa unang panahon sa paglalang sa dihang miingon ang Dios, "Magkahanayag."

Klaro nga nakaabot ang pipila ka suga sa adlaw sa yuta sa wala pa ang ika-upat nga "adlaw" sa paglalang, kay gikinahanglan kini sa mga tanom nga miturok sa ikatulong yugto. Apan ang adlaw ug ang bulan wala pa "naghari" niadto sa kahulugan sa paghimo og mga panahon, nga mapamatud-an sa kamatuoran nga ang dagkong mga kahoy nga natipon aron mamahimong uling wala magpakita og bisan unsang singsing nga nagpasabot sa mga tuig sa ilang pagtubo.

ANG IKALIMANG ADLAW

Ang ikalima nga yugto gipahinungod sa pagpagawas sa kinabuhi sa dagat ug "langgam nga molupad ibabaw sa yuta." (Genesis 1:20). Nabasa nato nga ang Dios nagmugna sa dagkong "balyena, ug matag buhing binuhat nga molihok, nga daghan kaayo gipagawas sa mga tubig, sumala sa ilang matang." Genesis 1:21

Ang Bibliya nag-ingon og "mga halimaw sa dagat" imbis nga "mga balyena." Ang Strong's Concordance nagpahibalo kanato nga ang Hebreohanon nga pulong mahimo usab hubaron nga "mga halimaw sa yuta." Ang Genesis 1:21 lagmit nagtumong sa mga dagkong hayop nga gitawag sa mga siyentista og Dinosaurs, Diplodocus, ug Tyrannosaurus, nga nagpasabot og dagkong butik. Ang mga siyentista nagsugyot nga bisan pa man kining mga halimaw makapuyo sa yuta, ang ilang dakong gibug-aton nagpahimo nga mas

sayon alang kanila ang paglihok sa tubig, kay ang tubig motabang sa pagdala sa ilang gibug-aton.

Ang paglitok nga "matag langgam nga may pako" (Genesis 1:21) dili kinahanglan nga limitado ang aplikasyon niini sa mga langgam nga may balhibo. Nakaplagan sa mga heologo nga sa niining panahona adunay dagkong binuhat nga may pako nga wala'y balhibo, nga ang ilang mga pako gihimo nga susama sa pako sa paniki.

Bisan pa man kini ang dagkong bitin niining panahona, ang mga binuhat nga nagpuyo lamang sa dagat, o ang mga langgam nga may balhibo o walay balhibo sa kahanginan, ang matag matang gimugna "sumala sa ilang matang." Gipamatud-an kini sa mga heologo, nga walay pagduha-duha nga miangkong nga gikan sa testimonya nga makita sa "Libro sa mga Bato" ang matag usa niini nga mga matang kalit lang nga mitungha nga walay ebidensya nga misaka sila sa hagdanan sa ebolusyon.

IKA-UNOM NGA ADLAW

Sa katapusan sa ika-unom nga "adlaw," gimugna sa Dios ang tawo, sa Iyang kaugalingong hulagway. Angay ra, niining panahona usab gimugna ang mga hayop sa yuta nga magatampo sa panginahanglan sa tawo.

Samtang ang mga tanom mitungha sa ikatulong "adlaw," nagpadayon ang paglitaw sa bag-ong mga espesye sa tanom, nga ang mga tanom nga mamulak ug kahoy nga mamunga gimugna sa ika-unom nga

adlaw. Nadiskobrehan sa mga heologo nga sa paglitaw sa mga tanom nga mamulak nga " , " misunod usab ang paglitaw sa putyukan. Niining panahona gikinahanglan na ang putyukan ug uban pang mga insekto alang sa polinasyon, ug sa wala pa niini, wala pa sila'y igong suplay sa pagkaon. Gisiguro sa Magbubuhat nga ang "natural" nga tinguha sa mga insekto alang sa pagkaon awtomatikong mopaserbisyo kanila sa mga mamulak nga tanom ug kahoy sa ilang proseso sa reproduksyon.

Ang labing bantugan nga bahin sa kalibutanong binuhat sa Dios mao ang tawo. Ang Arkitekto sa Paglalang nagdesinyo sa yuta ug sa tanang kahimutangan niini alang sa tawo. Sa pagpadayag sa kamatuoran mahitungod sa paglalang sa tawo, gidala kita sa balaan nga manunulat sa likod sa mga talanawon, ingon ba, ug tugotan kitang makadungog sa Dios nga nagasulti sa iyang Anak. Genesis 1:26: "Buhaton nato ang tawo sa atong hulagway, sumala sa atong pagkawangis; ug pagagahumon sila sa mga isda sa dagat, ug sa mga langgam sa kahanginan, ug sa mga hayop, ug sa tibuok yuta, ug sa tanang nagagagay-gay sa yuta."

Walay duhaduha nga dako kaayong kalipay kini alang sa Amahan ug sa Anak sa paghibalo nga karon ang dakong tumong sa tanan nga nahimo pinaagi sa "pagpamalandong" sa gahum sa Diyos sa miaging lima ka "adlaw" hapit nang matuman. Bisan pa unsa ka katingalahan ang miaging mga buhat sa paglalang, wala gihapon'y angay nga representante sa Magbubuhat nga mahimong itudlo nga hari sa yuta.

"Gihimo Niya sila nga lalaki ug babaye." (Genesis 1:27). Kini nga mubo nga pahayag sa kamatuoran gidetalye sa ikaduhang kapitulo. Dinhi atong nahibal-an nga ang lalaki una nga gimugna, ug nga adunay milabay nga panahon sa wala pa gimugna ang babaye. Mahitungod sa lalaki, ang rekord nag-ingon: "Ang Ginoo nga Dios nagporma sa tawo gikan sa abog sa yuta ug gipanghuyop sa iyang mga lungag sa ilong ang gininhawa sa kinabuhi; ug ang tawo nahimong buhing kalag." Genesis 2:7

Duha ka siyentipikong kamatuoran ang gipadayag dinhi bahin sa anatomiya sa tawo: (1) Ang organismo sa tawo gilangkoban sa mga kemikal nga elemento nga anaa sa yuta. (2) Nagkinabuhi siya pinaagi sa oksiheno nga iyang gininhawa paingon sa iyang baga. Ang Levitico 17:11 nagaingon, "ang kinabuhi sa unod anaa sa dugo." Karon nahibal-an na nga ang oksiheno nga mosulod sa baga dad-on sa dugo ngadto sa matag bahin sa lawas, ug busa ang lawas mapabilin nga buhi. Ka-katingalahan nga kini nga kahibalo narekord sa Bibliya nga daan pa kaayo kaysa sa pagkadiskubre niini sa tawo!

"Ang tawo nahimong buhing kalag." Ang buhing kalag usa ka buhing binuhat. Sa Genesis 1:21 ug 24, ang parehas nga Hebreohanon nga pulong gihubad nga "buhing binuhat," nga nagtumong sa mga ubos nga hayop. Kini nga kakulang sa pagkahiusa sa hubad posibleng nagpakita sa tinguha sa mga maghuhubad nga suportahan ang tradisyon sa "imortal nga kalag," nga nag-angkon nga ang mga tawo adunay kislap sa dili mapapas nga kinabuhi nga natago sa ilang lawas,

nga sa dihang mamatay ang lawas, makagawas ug mabuhi pagkahuman sa kamatayon.

Samtang ang tradisyon sa "imortal nga kalag" dili gyud gipasabot sa hugpong nga "buhing kalag," klaro nga gihunahuna sa mga maghuhubad nga mas maayo kini paminawon kaysa sa hugpong nga "buhing binuhat," nga ilang gigamit sa dihang ang tinutukoy mao ang ubos nga mga hayop. Kung ilang gigamit ang pulong nga "buhing kalag" o "buhing binuhat" sa duha ka higayon, mas dako unta ang posibilidad nga masayud ang mga estudyante sa pipila ka hubad sa Bibliya sa Panahon sa Kangitngit nga ang tradisyon sa "imortal nga kalag" wala gyud tinud-anay nga gitudlo sa Bibliya. Mas andam unta sila modawat sa yano nga kamatuoran nga gipadayag sa Ecclesiastes 3:19-21, diin gipatin-aw ni Solomon nga ang tawo ug ang hayop pareho lang ang gininhawa, nga "kung mamatay ang usa, mamatay usab ang usa."

Ang Genesis 2:8,9 naghatag pa og dugang detalye mahitungod sa mahigugmaong pag-andam sa Magbubuhat alang sa tawo. "Ang Ginoo nga Dios nagtanum og usa ka tanaman sa sidlakan sa Eden; ug didto niya gibutang ang tawo nga iyang gihimo. Ug gikan sa yuta, ginapahimulos sa Ginoo nga Dios ang tanang kahoy nga matahum tan-awon ug maayo para sa pagkaon; ang kahoy sa kinabuhi usab sa tunga-tunga sa tanaman, ug ang kahoy sa kajibalo sa maayo ug dautan."

Tungod kay ang tawo gimugna sa hulagway sa Dios, makapahalag siya sa mas labaw nga mga butang sa kinabuhi. Bisan pa nga hingpit ang tanang buhat sa

Dios, ug busa matahum kon tan-awon sa ilang tinuod nga kahayag, walay giingon sa unang kapitulo sa Genesis bahin sa katahum sa paglalang sa Dios. Klaro ang hinungdan. Ang mga hayop nga ubos dili makapahalaga sa katahum. Apan pagkahuman nga gimugna ang tawo, lahi na ang kahimtang. Karon gibutang ang pagtagad sa katahum, bisan pa sa panginahanglan sa pagkaon. Ang tawo dili buhaton aron mokaon lang; busa ang Magbubuhay nag-andam og mga kahoy sa Hardin sa Eden nga "makapahimuot sa panan-aw."

TUKSUHON UG KASUWAYAN

Tungod kay si Adan gimugna sa hulagway sa iyang Magbubuhay, ug siya ang mahimong hari sa yuta, gihatagan siya og kahigayunan nga mailhan ang iyang gingharian. Gihatagan siya sa responsibilidad sa pagngalan sa "tanang nga mga hayop sa uma," ug "sa mga langgam sa kahanginan," ug "sa matag mananap sa lasang." (Genesis 2:19,20). Sa proseso sa pagbuhay niini, nahimong klaro nga wala'y angay nga kauban, o "katabang" para kang Adan. Busa, sa iyang kaugalingong maalamon nga paagi, gimugna sa Dios si Eba. Genesis 2:18,21-25

Pagkahuman sa paglalang kang Eba, miduol kaniya si Satanas nga Yawa, nga naglihok pinaagi sa bitin, ug gisukwahi ang gisulti sa Dios bahin sa kamatayon isip silot sa sala. "Dili gyud ka mamatay," ingon niya kang Eba, ug gidugang pa, "Nahibalo ang Dios nga sa adlaw nga mokaon ka niini, mabuksan ang imong mga mata,

ug mahimo kang sama sa mga dios, nga nakahibalo sa maayo ug sa dautan." Genesis 3:1-5

Ang Dios, sa iyang walay kinutuban nga kinaadman, nahibalo daan sa dalan nga sudlan ni Adan ug ni Eva nga wala magsamok sa bisan unsang paagi sa ilang kagawasan sa pagpili. Sa pagkahibalo nga mosupak sila, gitugotan kini sa Dios. Nahibalo ang Dios nga pinaagi lamang niini makab-ot sa katawhan ang praktikal nga kahibalo sa maayo ug dautan.

Sama sa gipaandam daan, ang pagsuway ni Adan nagresulta sa silot nga kamatayon, ug pinaagi sa panulondon kini mipasa sa tanan niyang mga kaliwat. Nagdala kini og daghang kasubo ug pag-antos. Apan pinaagi niining kasinatian, ang katawhan nakakat-on sa makalilisang nga mga sangputanan sa pagsuway sa balaod sa Magbubuhat.

Bisan pa niana, nagpadayon gihapon ang Dios sa paghigugma sa iyang mga binuhat nga tawo. Ug "bisan pa siya maghatag ug kasubo, magmaloloy-on gihapon siya . . . Kay dili niya ginapaka-antos sa tuyo . . . ang mga anak sa tawo." Lamentasyon 3:32,33

Tungod kay gihigugma sa Dios ang iyang mga binuhat nga tawo, nag-andam Siya og katubos alang kanila pinaagi sa atong Ginoong Jesu-Cristo. Busa, misulat si Pablo, "Kay ingon nga pinaagi sa tawo miabot ang kamatayon, pinaagi usab sa tawo miabot ang pagkabanhaw sa mga patay. Kay ingon nga sa Adan , nangamatay ang tanan, ingon usab sa Cristo pagabuhi ang tanan." 1 Corinto 15:21,22

Kini nga buhat sa pagpanumbalik sa katawhan ngadto sa kinabuhi dinhi sa yuta matuman sulod sa libong katuigan sa gingharian ni Cristo. Mateo 19:28; Pahayag 20:6

BAG-ONG PAGHIMO

Samtang nagpadayon, sugod sa unang pag-abot ni Jesus, adunay lain nga buhat sa paglalang nga nagpadayon. Mahimo nato kini tawgon nga "Bag-ong Binuhat." Gihatag kanato ni Apostol Pablo ang timailhan niini sa dihang gisulat niya, "Kon kinsa ang anaa kang Cristo, bag-ong binuhat siya: ang daan nangahilabyan, tan-awa, ang tanan nangabag-o." (2 Corinto 5:17). Si Jesus mismo nahimong Bag-ong Binuhat sa espirituhanong kahimtang sa kinabuhi, ug ang iyang tinuod nga mga sumusunod, nga hingpit nga nagdedikar sa pagbuhat sa kabubut-on sa Dios, gisaad nga sila usab pagataason aron mag-uban kaniya, ug sa ilang Langitnong Amahan. Juan 14:2,3; 17:24; Pahayag 3:21; 2 Pedro 1:4

Usa ka bag-ong adlaw ipasulod sa pagsidlak sa "Adlaw sa Pagkamatarung." (Malakias 4:2). Ang Adlaw sa Pagkamatarung mao si Cristo, ug ang iyang matinud-anong mga sumusunod mag-uban kaniya. Kini nga mga tawo gidala gikan sa kamatayon sa "unang pagkabanhaw" aron mabuhi ug maghari uban ni Cristo. (Pahayag 20:4,5). Kini mao ang "mga matarung" nga "mosidlak sama sa adlaw sa gingharian sa ilang Amahan." Mateo 13:43

Samtang ang tawo adunay kahigayunan nga makat-on sa mga bentaha sa pagsunod. Sa katapusan,

mabanhaw ang tanan gikan sa katulogon sa kamatayon. Unya, armado sa k , sa kahibalo nga nakuha pinaagi sa kasinatian sa dautan, ang mga modawat sa mga probisyon sa kinabuhi nga gihimo alang kanila pinaagi kang Kristo ug mosunod sa mga balaod sa gingharian nga magamit niadto, ibalik sa hingpit nga pagka-tawo. Unya ang tawo, ang hari sa yuta, magpuyo sa kahayag sa nawong sa iyang Magbubuhat hangtod sa walay katapusan, nga nag-enjoy sa mga panalangin sa kalinaw, panglawas, ug kinabuhi nga walay katapusan.